

Mas Boixeda

Fonollosa

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Fals. Mas Boixeda s/n (08259 Fonollosa)
Emplaçament Crta BV3008 al km 8 cal agafar el trevall que surt a la dreta i continuar uns dos km.

Coordenades:

Latitud: 41.7726
Longitud: 1.72878
UTM Est (X): 394346
UTM Nord (Y): 4625310

Classificació

Número de fitxa 08084-28
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Modern Contemporani Popular
Segle XVII-XX
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: El conjunt d'edificacions del mas es troben abandonades des de la dècada del 1940 entrant en un estat de degradació molt acusat.
Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: Ref. cad.: 002000CG92E002
Fitxes associades:
[Molí de Boixeda](#)
Autoria de la fitxa Raquel Valdenebro Manrique
Data de registre de la fitxa: dj., 19/05/2005 - 02:00

Descripció

Conjunt arquitectònic format per la casa anomenada Mas Boixeda, i el conjunt de dependències que l'envolten. El mas pròpiament dit compta amb un nucli central de planta quadrangular, al qual en època posterior -segurament el segle XVIII- es van afegir dos annexos -un a cada banda- al nord i a migdia, convertint la planta en rectangular. La coberta es fa a dues aigües amb el carener paral·lel a la façana. Aquesta teulada unifica els tres cossos, la qual cosa fa pensar que es devia construir al moment de les ampliacions. El conjunt de la casa es troba envoltat per un seguit de cossos i edificis de diferents mides i èpoques que es troben units i conformen un mur perimetral que envolta la part del davant de la casa i que conté al seu interior diversos coberts destinats a animals i a feines agrícoles. Aquest tancat crea un pati interior entre el mur i la porta d'accés al recinte. Com que el mas es troba aixecat al peu d'un petit monticle elevat, alguns d'aquests coberts -els de migdia -es troben edificats a la part de baix, deixant la teulada a l'alçada de la planta baixa de la casa. Tot el conjunt s'ha aixecat amb mur de paredat irregular, que s'ha arrebossat en el cas de la casa. Aquest arrebossat es troba actualment parcialment caigut. La porta d'accés al recinte es troba encarada a llevant i es tracta d'una porta realitzada en arc de mig punt rebaixat emmarcada amb carreus rectangulars i quadrangulars. Aquesta porta dóna accés -com ja s'ha dit anteriorment- a un pati interior que serveix de distribuïdor dels diferents coberts auxiliars de la casa. Destaca especialment l'existent a la cantonada N-E del recinte, que acollia les tines a l'alçada del primer pis, i la premsa de vi -encara existent- a la planta baixa. Aquest cos es troba actualment en ruïnes, ja que ha caigut la teulada. La casa pròpiament dita té la façana principal encarada a llevant i compta amb planta baixa, primer pis i golfes. S'obre amb un portal allindat ubicat al mig de la planta baixa. Al primer pis destaquen un seguit de quatre balcons alineats. Al pis de les golfes destaquen dues finestres balconeres i dos petits finetrons amb ampits del segle XVII. Com a elements arquitectònics destacats, cal mencionar l'existència d'una galeria ubicada a la cantonada NO-O de la casa, a l'alçada del primer pis oberta a base d'un seguit de tres arcades a la façana de ponent i una a la façana nord. Es tracta d'arcades fetes amb un arc molt rebaixat que recau sobre un petit capitell sense decoració, i pilars i columnes quadrangulars. A la façana de migdia destaca l'existència d'una doble eixida, una al primer pis i una al pis de les golfes, formada per dues arcades fetes amb un arc de mig punt al mig. A l'interior de la casa la planta baixa era destinada a feines agrícoles i magatzems. Destaca la presència d'un enllosat al terra fet amb pedres de gran tamany, així com una coberta feta a base de volta catalana amb maó. També destaca l'existència d'una arcada ubicada a la planta baixa, passat el portal d'entrada que dóna accés a les escales que ascendeixen al primer pis. Es tracta d'una arcada feta amb un arc de mig punt rebaixat, enguixada i pintada en color marró, que destaca sobre el cru de les parets. Com a element decoratiu destaca una orla vegetal que recorre l'arc, presidida a la part superior per una altra orla on es llegeix la data de 1871. A l'intradós de l'arcada s'ubiquen dos cassetons decorats amb estris agrícoles. A la cantonada NO-O de la casa destaca l'existència d'una capella adossada a la casa. Es tracta d'una capella de planta rectangular coronada amb un campanar d'espadanya. Exteriorment manca de qualsevol tipus de decoració, L'accés es realitza mitjançant una petita porta rematada amb una llinda monolítica on s'escau la data de 1864. La capella es troba consagrada a Sant Josep, i d'interior s'ha enguixat i pintat de color blanc.

Observacions:

Completa el conjunt la presència d'una pallissa precedida d'una era enrajolada ubicades al N-E de la casa, sobre un altre petit promontori. Es tracta d'un edifici rectangular cobert a dues aigües, obert a migdia amb una gran arcada. Sobre l'arcada es llegeix: "Francesc Galí 1790". Malgrat que no s'han pogut veure personalment, la família compta amb un seguit de documentació pròpia de la casa. Es tracta de contractes d'arrendament del segle XIX i XX, així com llibretes d'apunts d'alguns dels avantpassats dels actuals propietaris. Entre elles destaca una on s'expliquen totes les feines de pagesia dutes a terme a la casa, així com una descripció de la climatologia de l'època i de les èpoques en les quals cové o no sembrar. A tocar de la casa queden restes de dos teuleries propietat de la casa, una de

les quals, segons la tradició, elaborava les teules de l'església de Sant Vicenç de Fals.

Història

Els orígens del mas Boixeda es remunten amb seguretat als segles XIV-XV, sent un dels masos històrics del nucli de Fals. Del mas original no s'observa pràcticament res, tractant-se segurament d'una casa amb un nucli central aixecat possiblement entorn al segles XVI-XVII amb ampliacions a ambdues bandes al segle XVIII. L'era també de la data del 1790, sent possiblement d'aquest període general. Amb seguretat l'interior del conjunt sofrí reformes a finals del segle XIX, doncs les arcades interiors duen la data de 1871. La última fase d'ampliació segurament degué ser la de la construcció de la capella de Sant Josep a ponent del mas, aixecada l'any 1869. El mas ha estat propietat de la família Vall de Vilamaró de forma continuada, malgrat que el cognom original de la família hagi anat variant degut als casaments de pubilles del mas. La besàvia de l'actual propietària va casar-se amb l'hereu d'un mas de Gaià, passant a residir a finals del segle XIX en aquesta població. A la mort sense descendència de la resta de familiars, el mas va anar a parar a les seves mans a la dècada del 1920, perdent-se la línia de propietaria residents al mas.

Bibliografia

AA.DD. (2004-2005). Falchs. nº 1 a 12 . Grup de divulgació de la història de Fals. Associació Cultural i Recreativa de Fals.

